

Euregio Scheldemond

Gouvernementstraat 1
B - 9000 Gent
tel. +32 (0)9/223 88 47
fax +32 (0)9/233 63 21

<http://www.euregioscheldemond.be>

DE PROJECTPARTIJEN:

Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt v.z.w.

Ieperseweg 87
B - 8800 Beitem-Rumbeke
Tel.: +32 (0)51-261400
Fax: +32 (0)51-240020
E-mail: povlt.pcbt@west-vlaanderen.be

<http://www.pcbt.be>

Stichting ter exploitatie van de proefboerderij "Rusthoeve"

Noordlangeweg 42
4486 PR Colijnsplaat (NL)
Tel.: +31 (0)113-693000
Fax: +31 (0)113-695638
E-mail: proefboerderij_rusthoeve@ziezo.biz

Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt v.z.w.

Karreweg 6
B - 9770 Kruishoutem
Tel: +32 (0)9 381 86 86
Fax: +32 (0)9 381 86 99
E-mail: info@proefcentrum-kruishoutem.be

<http://www.proefcentrum-kruishoutem.be>

DLV adviesgroep n.v.

BU Plant
Groeneweg 5
3273 LP Westmaas (NL)
Tel.: +31 (0)186-573011
Fax: +31 (0)186-572122
E-mail: mg503@dlv.nl

<http://www.dlv.nl>

Het project "**Grensoverschrijdend Biologisch Boeren**" heeft tot doel kennisuitwisseling en -ontwikkeling omtrent biologische landbouw te stimuleren via grensoverschrijdende interactie tussen biotelers, proefcentra en potentieel omschakelende boeren in Zeeland en Vlaanderen.

Via deze driemaandelijksse nieuwsbrief houden wij u op de hoogte van alle activiteiten in het kader van het project.

Gratis inschrijven op deze nieuwsbrief kan via de projectpartners. Biologische boeren in het gebied ontvangen deze nieuwsbrief automatisch.

IN DIT NUMMER:

25 juni: bedrijfsbezoeken René Dingemanse en Ter Linde (Zeeland).....	2
Praktijkonderzoek op de proefboerderij Rusthoeve.....	3
Enquête 'Grensoverschrijdend Biologisch Boeren'.....	4
Agenda.....	5

Dit project werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de provincies

25 juni: bedrijfsbezoeken René Dingemanse en Ter Linde (Zeeland)

Op 25 juni aanstaande wordt een eerste grensoverschrijdende excursie georganiseerd, waarbij de Vlaamse biotelers en belangstellenden worden uitgenodigd om in Nederland een kijkje te komen nemen. Het doel van deze excursie is om Vlaamse en Zeeuwse biologische telers en geïnteresseerden bij elkaar te brengen, ervaringen uit te wisselen en wederzijds onze kennis omtrent biologische teeltaspecten te verrijken. Ook de Zeeuwse telers en belangstellenden zijn van harte welkom.

Bedrijf 'Zeeuws hof', Biggekerke

Réné Dingemanse heeft sinds 1998 ervaring in de biologische groenteteelt. Drie jaar geleden maakte hij een nieuwe start op het bedrijf te Biggekerke, dat in juli 2003 bijna volledig biologisch zal zijn. In zijn bouwplan zitten o.a. aardappelen, plantuien, graan, diverse koolsoorten, knolselderij en pompoen. Voor de rechtstreekse verkoop aan huis worden nog diverse andere soorten groenten geteeld.

Een deel van zijn gewassen zet hij af via Odin. Verder doet hij veel zaken met een firma in Noord-Brabant die aan supermarkten levert.

In de omschakelperiode kon René rekenen op begeleiding van DLV, ZLTO en CZAV. Zijn deelname aan het BIOM-project was voor hem een leerzaam traject. 'Via teeltregistratie en vergelijking van bedrijfsresultaten met een groep collega's kan je inzicht verschaffen in de juiste teeltmethodes en zie je wat het uiteindelijke resultaat is van een bepaalde manier van werken', zo stelt René Dingemanse.

Bedrijf 'Ter Linde', Oostkapelle

Ter Linde staat bekend als één van de oudste B.D.-bedrijven. Al sinds 1927 werken er verschillende generaties volgens de biologisch-dynamische teeltwijze. Het gemengde bedrijf van ruim 80 ha maakt deel uit van de cultuurmaatschappij Loverendale en omvat naast de takken akkerbouw (30 ha), groenteteelt (2,5 ha) en veehouderij (48 ha), ook een kaasmakerij en boerderijwinkel. Het kan gezien worden als één groot koppelbedrijf waarbij elke tak een zelfstandige onderneming vormt.

De afzet is divers geregeld. De verkoop van groenten gebeurt via de boerderijwinkel, een abonnementensysteem binnen de tuinbouw tak, en andere marktpartijen. Alle melk wordt

verkaast tot boerenkaas, die voor een groot deel naar Duitsland gaat. Het vleesvee gaat voor verwerking deels naar een plaatselijke slachter en deels naar De Groene Weg.

Op 25 juni bezoeken we het akkerbouw- en groentenbedrijf. Met het oog op een betere onkruidbeheersing experimenteert men er met het onder afdekking zaaiklaar maken van het perceel.

De excursie

De excursie start om 8 uur vanuit Vlaanderen. In de ochtend bezoeken we de twee voornoemde bedrijven op Walcheren. Aankomst te Biggekerke is voorzien omstreeks 9.30 u. De toelichting hier zal gegeven worden door betrokken ondernemer en door een adviseur van DLV Plant, dhr Piet Rijk.

Op Ter Linde is na de rondleiding op het bedrijf een biologische lunch voorzien.

Daarna zal een korte bespreking worden gehouden omtrent de organisatie van de afzet in Zeeland. Eén van de Zeeuwse biologische ondernemers verbonden met Nautilus, zal ons daarbij te woord staan omtrent volgende vragen: Wat wordt er geproduceerd in Zeeland (akkerbouw/groenten)? Waar gaat het product heen (versmarkt/industrie), via welke kanalen (Odin, Nautilus, CZAV, overige grote spelers)? Welke problemen ontmoet men en hoe wenst men daarmee om te gaan. Vervolgens is er tijd voor vragen en discussie met inbreng van de Vlaamse ervaringen.

Rond 14u00 vertrekken we richting proefboerderij 'de Rusthoeve' te Colijnsplaat (zie verder).

Praktijkonderzoek op de proefboerderij Rusthoeve

Op het proefbedrijf "de Rusthoeve" in Zeeland staat ca. 12 ha ten dienste van biologisch teeltonderzoek. Op 25 juni staat het bedrijf open voor publiek en kunnen alle veldproeven bezocht worden. De proeven die dit jaar zijn aangelegd in het kader van het Euregio project zijn een proef omtrent zaaizaadkwaliteit van zomertarwe en een driejarige bemestingsproef. Deze proeven worden in samenwerking met het Louis Bolk Instituut aangelegd en beoordeeld.

Proef zaaizaadkwaliteit zomertarwe

Deze proef heeft tot doel na te gaan hoe met gebruik van niet ontsmet biologisch zaaizaad een goede opkomst kan verkregen worden. Tarwezaad dat besmet is met de fusariumschimmel kan, vooral bij een trage kieming van het zaad, een slechte opkomst tot gevolg hebben, wat zijn implicaties heeft op de opbrengst. Gangbare zaden worden tegen de schimmel beschermd middels een zaaizaadbehandeling met fungicide. Een oplossing voor Fusarium in biologisch tarwezaad is voorlopig nog niet beschikbaar. Met verschillende zaaizaadbehandelingen is geprobeerd om de schimmel te verwijderen, of op andere manieren een goede opkomst te krijgen.

In de proef worden acht objecten aangelegd op twee zaaitijdstippen (18 maart en 11 april). De toesting vindt plaats met besmet zaaizaad. Twee objecten hebben een zaaizaadbehandeling ondergaan, waaronder een warmwater behandeling en een behandeling met 'Terranal'. Andere proefobjecten zijn verschillende fracties zaaizaad (>25mm en >28mm), eigen (overjarig) zaaizaad en meer zaaizaad per hectare. Ter vergelijking worden een object onbehandeld en een object met een lage Fusarium aantasting gezaaid.

Bemestingsproef

De bemestingsproef is een meerjarige proef met als doel het vergelijken van het effect van verschillende bemestingsstrategieën. Er worden vier strategieën toegepast op drie gewassen (zomertarwe, aardappelen en bruine bonen):

- bodemgerichte bemesting (met vaste geitenmest),
- gewasgerichte bemesting (met humusaarde en vinassekali),
- gewasgerichte bemesting (met drijfmest)
- bemesting voor organische stof opbouw (met groencompost en vinassekali).

Elk jaar worden, per gewas, de verschillen per strategie vergeleken. Enkele gewassen liggen meerdere jaren in de proef, zodat deze ook onderling te vergelijken zijn.

Gedurende het seizoen zal voor de drie gewassen een beoordeling worden gedaan naar effect op de bodemstructuur, het bodemleven, het gewas, de opbrengst en de kwaliteit van het eindproduct.

Mogelijk leiden de resultaten van deze proeven tot nieuwe inzichten of adviezen in de biologische landbouw.

Andere proeven

Naast de bovengenoemde proeven binnen het Euregio project liggen er in het biologische areaal van de Rusthoeve ook proeven in samenwerking met andere instellingen, o.a. in de zaaiuien (rijenafstand en rassen), zomertarwe (eiwitverhoging) en aardappelen (N-trappen, knolbehandelingen en rassen). Daarnaast beschikt de Rusthoeve over een gangbaar areaal waar een dertigtal proeven liggen, waarvan een gedeelte eveneens op 25 juni te bezichtigen zijn.

Contactpersonen:

Albert Ebbens en Laurens Kamp

Enquête 'Grensoverschrijdend Biologisch Boeren'

Bij de start van het project werd in de drie betrokken provincies een enquête uitgevoerd. Dit zowel onder gangbare boeren als onder biologische boeren. Doel hiervan was vast te stellen wat de perceptie is van biologische landbouw, in welke mate er reeds grensoverschrijdende uitwisseling is tussen biologische telers en waar de behoeften liggen. Hierbij de eerste voorzichtige conclusies van de Nederlandse kant.

Resultaten gangbare telers Zeeland

Een 300-tal enquêtes werden verstuurd naar een selectie gangbare telers in Zeeland. Hierop kregen we een respons van 10,3%. Dit betreft een 30-tal akkerbouwers met een gemiddeld bedrijfsareaal van 53 ha.

De helft van deze telers blijkt belangstelling te hebben voor de biologische landbouw of deelaspecten hiervan, met name voor (in volgorde van belangrijkheid): mechanische onkruidbestrijding, ziekten- en plaagbeheersing en economische bedrijfsresultaten.

De andere 50% geeft aan geen belangstelling te hebben voor biologische landbouw. De voornaamste struikelblokken hierbij genoteerd zijn: leeftijd, arbeidsbehoefte, prijsvorming en onkruiddruk.

Artikels in vakbladen, internet, bedrijfsbezoeken en kennissen met een biologisch bedrijf blijken de voornaamste bronnen van kennisname te zijn bij de geïnteresseerde gangbare telers.

Deze telers geven ook aan verdere contacten te willen leggen in de biologische sector.

Resultaten biologische telers Zeeland

De enquête uitgevoerd bij de Zeeuwse biologische telers leverde een respons op van 25%, waaronder hoofdzakelijk akkerbouwtelers (gemiddelde bedrijfsgrootte 53 ha) en daarnaast in beperkte mate groentetelers (gemiddelde oppervlakte 5,3 ha).

Ongeveer de helft van de ondernemers geeft aan meer dan 1 maal per jaar contacten te hebben met biologische landbouwers in België via bedrijfsbezoeken.

De voornaamste genoemde knelpunten door deze Zeeuwse biotelers zijn (in volgorde van belangrijkheid): arbeid, onkruidbestrijding, ziekten en plagen, bemesting en prijsvorming.

Omtrent het bemestingsthema binnen dit project is o.a. aandacht gewenst voor: vlinderbloemige groenbemesters, mestkeuze, nutriëntenvoorziening en toedieningstijdstip. Omtrent het thema onkruidbestrijding zijn de meest geduide aandachtspunten op de bedrijven: onkruiddruk, arbeidsbehoefte, mechanisatie en probleem-onkruiden.

De verwachtingen van de biotelers ten aanzien van dit grensoverschrijdend project zijn onder meer: verbetering van de eigen bedrijfsvoering door kennisverrijking, betere informatie en kennisverspreiding binnen het gebied, betere afstemming van het onderzoek op de knelpunten in de praktijk en uitbreiding van de contacten met collega's.

De bekomen informatie is voor ons vooral van belang om tot een juiste invulling te komen van het project. Aan iedereen die de moeite genomen heeft de enquête in te vullen: Hartelijk dank!

Piet Rijk

Adviseur DLV Plant, Zeeuws Vlaanderen

Enquête Vlaamse telers

Aan Vlaamse zijde werd de enquête mee verstuurd met de vorige nieuwsbrief. Gezien de geringe respons, willen wij hierbij graag nog een nieuwe oproep doen:

Indien u het eerste nummer van deze Bioschelde nieuwsbrief met bijgevoegd enquêteformulier nog bij de hand heeft, ontvangen wij dit zeer graag nog ingevuld van u terug. Op die manier kunnen wij binnen het project ook aan de Vlaamse kant rekening houden met uw interesse, vragen en verwachtingen.

Agenda

** Maandag 2 juni 2003, 19u. - Kruishoutem*

Opendeur Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG), afdeling biologische teelt onder glas

In het kader van de week van de biologische landbouw nodigt het PCG op maandag 2 juni graag alle geïnteresseerde tuinders, onderzoekers, voorlichters en toeleveranciers uit voor een rondgang langs de proeven biologische teelt onder glas. Naast een tussentijdse evaluatie van de aanliggende proeven, zal er extra aandacht zijn voor de rassenproef trostomaat met 14 rassen die in 2004 biologisch beschikbaar zullen zijn. Graag bieden we iedereen de kans om een beoordeling te geven van het geogste product.

Locatie : Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt, Karreweg 6, 9770 Kruishoutem
Voor een wegbeschrijving kan u terecht op onze website (www.proefcentrum-kruishoutem.be).

Meer info: Kurt Cornelissen, tel. +32 (0)9-381 86 82

** 2 - 8 juni: Week van de Biologische Landbouw - Vlaanderen*

met o.a. studienamiddag 'Bio in Vlaanderen: Aan tafel' op maandag 2 juni, 14 u - 17 u. Thema is de paradox tussen stijgende consumptie en stagnerende productie in Vlaanderen
Op zaterdag 7 juni en zondag 8 juni zijn er opendeurdagen op diverse biobedrijven in Vlaanderen.

Meer info: www.bio10op10.be

** Zondag 8 juni 2003, 10-17u. - Beitem*

Opendeur PCBT-proefbedrijf biologische teelt

Het PCBT te Beitem neemt deel aan de week van de biologische landbouw en stelt het proefbedrijf open voor het brede publiek op zondag 8 juni. Vanaf 10 u tot 17 u kan je er terecht voor een rondgang op het bedrijf. U verneemt er alles over de biologische landbouw, over de opzet van het proefbedrijf, de teelten, de biologische teelttechnieken en de mechanische onkruidbestrijding. Verschillende nieuwe schoffelmachines worden tentoongesteld en gedemonstreerd.

Bezoekadres: Gabriëlstraat 11, 8800 Rumbeke-Beitem

Meer info: Lieven Delanote, +32 (0)51-26 14 07

** Woensdag 25 juni 2003 - Zeeland*

Dagexcursie Zeeuwse demobedrijven en open dag proefboerderij de 'Rusthoeve'

Bezoek aan twee biologische bedrijven in Walcheren (Zeeland): het groenteteeltbedrijf van de familie Dingemanse in Biggekerke en het gemengde bedrijf "Ter Linde" in Oostkapelle. Aansluitend is er een bezoek voorzien aan de Rusthoeve. Deze gelegenheid biedt kans tot kennismaking en -uitwisseling met collega-telers uit de regio Scheldemond. Vanuit Vlaanderen zal er door PCBT vervoer middels en bus worden geregeld. Vlaamse telers dienen zich daarom voor deelname aan te melden bij PCBT.

Programma:

8u00	vertrek vanuit Vlaanderen aan het PCG, Karreweg 6 te Kruishoutem
8u45	stopplaats rond Terneuzen
9u30	bedrijfsbezoek René Dingemanse
11u30	bedrijfsbezoek Ter Linde lunch + discussie omtrent afzet
15u00	bezoek proefboerderij 'de Rusthoeve'
16u30	afsluitende borrel en samenzijn Vlaamse en Zeeuwse telers
17u15	terugreis

Aanmelding deelname: Femke Temmerman of Lieven Delanote, 051/26 14 00

Meer info: PCBT, Rusthoeve of DLV.